GAZET'A TRANSILVANIEI.

„Gazet'a" ese de 2 ori; Joi'a si Duminec'a, Fói'a, candu concedu ajutóriale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe 1/4 3 fl. v. a. Tieri esterne 12 fl. v. a. pe unu anu séu 2 1/2 galbini mon, sunatória.

Anulu XL.

Se prenumera la postele c. si r., si pe la DD. corespondenti. — Pertru serie 6 cruceri v. a. Tacs'a timbrala à 30 cr. val. austr. de fia-care publicare,

Nr. 22. Brasiovu 31|19 Martiu 1877.

„Transilvani'a pana la Muresiu."

De sub Tempa, Martiu 1877.

„Gaz-tt'a" a declaratu in primele dile ale acestui anu, ca nu voiesce a se certa cu natiunile conlocuitórie, pentru-ca dins'a si cu dinsa toti romanii transilvani sciu, ca nu ele pórta vin'a déca elementulu nostru latinu din acestu unghiu alu Europei este insultatu de diurnalistic'a loru, si mai vertosu de diurnalistic'a maghiara. Romanii transilvani, cari de 10 ani incóce suferu cele mai cumplite persecutiuni din partea regimeloru perondate in Budapesta pana acumu, in deosebi sciu, ca nu maghiarii cá natiune, cá poporu geneticu, pórta vin'a, déca in castrele legislative si guvernamentali se faurescu legi asupritórie in contra loru, ci ca acésta aparitiune trista -si are fontan'a ei in o clica de demagogi brutali, carora le-au succesu a seduce poporulu maghiaru de a inventioná idei politice destructive pentru statu si apasatórie pentru elementele nemaghiare ale patriei.

Chiamarea nóstra nu póte fi de a capacitá pe acei demagogi, nice nu ar' fi possibilu, ci suntemu de parere, ca ori ce incercare in acésta directiune va produce efectulu contrariu. Cu stupiditatea, cu superstitutiuni supte in junetie, cu interesse de supremati'a de rasa, cu dorinti'a de a siedé singuri la més'a unde se impartiescu beneficiale, care o patria le póte oferi civiloru ei, lupta si dieii fora succesu. —

Pentru aceea nu ne certamu cu acei demagogi, ci lasamu lucruriloru firesculu loru cursu.

Deca totusi apucamu condeiulu, spre a-i lovi preste degete, o facemu numai cu respectu la mititic'a parte a natiunei maghiare, care este mai pucinu infectata de utopiile scólei dela Dobritienu, si la cea mare, care nu le pricepe ideiele, dér' le tiene de salutari pentru maghiari si pentru aceea le sustiene; — apoi cu respectu la celelalte popóre austro-ungare.

Dér' se revenimu la obiectu, la „Transilvania pana la Muresiu."

De candu unele diurnale mari europene si in urm'a loru chiaru si cele maghiare au publicatu unele propositiuni politice relative la resolvirea cestiunei orientale, in cari se cuprinde si incorporatiunea Transilvaniei pana la Muresiu in unu regatu neolatinu nou, adeca la Romani'a libera, demagogii maghiari au inceputu cu furore mai ferbinte decatu pana acumu a striga dupa politi'a ministeriului unguresca in contra romaniloru transilvani. „Kelet", care trece in ochii publicului cá organu alu demagogiloru pusi la ieslea visteriei publice, in Nr. seu 51, se intielege de sine, ca o face in contra functionariloru publici de nationalitate romanésca.

Pentru cate tóte potu deveni nefericitii officiali publici de origine romana responsabili?

Ne aducemu aminte, ca romanii transilvani, functionarii inclusive, au fostu facuti respunsabili pentru catastrofele dela Vilagos si Jibou, pentru curatell'a administrativa austriaca, pentru mergerea in senatulu imperiale intregitu (weiteren Reichsrath) de si intre delegatiuunile presente si intre acelu senatu in essentia este numai acea deosebire, cá intre mitia si pisica (Mietz und Katz); romanii transilvani sunt astadi respunsabili pentru cestiunea orientale, pentru-ca in Ungari'a locuiescu mai multi slavi decati maghiari, pentru attitudinea russiloru facia de „liberalismulu turcescu" in Bosni'a si Bulgari'a si tieneti minte ómeni buni, ca mane — (dupa cumu se voru desvoltá trebile) — vomu fi responsabili ori pentru deputatiune la Collegno si benedictiile primite dela Mufti, ori pentru concessiunile facute de ministeriulu Tisza Cislaitaniei.

Cumu ar' fi deci posibilu, se nu fimu noi respunsabili si pentru „ideea" emigratiunei maghiare de odinióra, emissa acuma in a doua editiune cu etichetta russésca. Dicemu „ideea" emigratiunei maghiare, pentru-ca romanii nu au uitatu de ofertulu facutu lui Alexandru Ioane I. din partea acelei emigratiuni in pretiu pentru nescari servitia pretinse de dins'a.

Transilvani'a pana la Muresiu Romaniei. Romanii incantati de acea idea ori promissiune! Ce absurditati! Déca „Gazett'a" a reprodusu éca asia in trécatu intre altele si acésta scire, a factu-o numai cu scopu de a informá pe publiculu ei cetitoriu cu cele ce vorbesce lumea larga, nu inse pentru-ca este incantata de dens'a.

Ce folosu ar' avé Romani'a prin incorporatiunea Transilvaniei pana la Muresiu? Nice catu este negru sub unghia. Éca pentru ce:

Transilvani'a pana la Muresiu este locuita camu de 500 mii romani, camu de 200 mii sasi (germani) si camu de 250 mii secui (maghiari), prin urmare elementulu latinu in acésta parte a Transilvaniei este paralisatu prin elemente eterogene mai multu decatu pe deplinu, deórace ambe aceste popóra au fostu de statu favorisate tocmai in acelu gradu, in care romanii au fostu asupriti, prin urmare au potutu deveni mai bine organisate si in parte mai avute.

Mai pune si giurstarea: ca aceste elemente, pe cumu arata trecutulu si presentele loru, nu documentéza multe simpathie pentru romani si sunt deprinse la supremati'a de rasa preste dinsii. Chiaru si incercarile romaniloru conlocuitori cu ele, de a deveni egalu indreptatiti in usuarea limbei in afacerile municipali, li se parura cá nescai pretensiuni illegitime si illegale.

Considera apoi, ca Romani'a are institutiuni liberale, croite — nu pentru unu statu polyglotu — ci pentru unu statu omogenu ce este, si vei aflá: ca Romani'a prin acuirarea sasiloru si secuiloru, s'ar' preface din statu puru nationale in statu polyglotu, — deórace aceste popóre, sasii si secuii, nu suntu populatiuni volante, pe care comerciulu le duce, ci sunt fractiuni pamentene cá si noi romanii.

Apoi te intréba: Voiar' ori poté ar' Romani'a cá statu latinu si liberalu imitá pe turci cu „ottomanii" loru slavi, greci si macedo-romani, ori pe maghiari cu „nemzetegységulu" loru? Atunci constitutiunea romana ar' deveni o fictiune cá cea turcésca si cea maghiara; unu obiectu de risu pentru lumea civilisata din afara, si obiectu de plansu pentru cei, ce suferu greu sub atari fictiuni.

Apoi in tempii moderni lumea este deprinsa a vedé formandu-se state pe principiulu de nationalitate, nu vice versa state nationale prefacundu-se in state poliglote, eterogene. — Si totusi cu privirea ofertului „Transilvaniei pana la Muresiu", se vina acelu ofertu din partea maghiara ori russa — Romani'a ar' deveni statu in catuv'a polyglotu, eterogenu; ér' trupin'a romaniloru transilvani, cari locuescu compactu si in numeru de 2 millióne si mai bine in partea drépta a Muresiului pana pe pólele panonice ale muntiloru apuseni transilvani, si care trupina incatuva ar' poté salva Romaniei caracterulu de statu nationale romanu, si i-ar' permitte a asigura elementeloru eterogene germane si maghiare cu cea mai deplina munificentia si splendóre viétia nationale in regiunile loru etnografice, precumu si administratiune nationale perfecta, — fora de a se teme ca-i voru cresce preste capu, cumu se temu astadi turcii si maghiarii, si voiescu a imbetá lumea cu „ottomani" botezati si cu maghiari de „románajku", — ar' remané la Ungari'a, cá obiectu de experimente maghiarisatórie.

Transilvani'a intrega este pentru Austro-Ungari'a o forterétia catra sud-ostu, pentru Romani'a ar' fi forterétia catra nordu-vestu, — pana la Muresiu, nu ar' plati nice pentru Austro-Ungaria, nice pentru Romani'a o cépa degerata.

Muresiulu ori Tisza, cá confinia intre doua state ar' fi precugetate pentru conflicte internationali pe tóta diu'a si pe tóta óra.

Cetésca demagogii dela „Kelet" aceste, si voru vedé pentru ce Cus'a Voda a respinsu emigratiunei loru propunerea in modu cathegoricu, — abstragundu dela bunele relatiuni de vecinatate cu Austri'a; si de intieleptiunea de statu a barbatiloru politici romani, cari pe cumu vedemu perhorrescéza ori-ce politica aventurósa.

(Va urmá.)

Brasiovu in 31 Marte st. n. 1877.

Camer'a maghiara s'a prorogatu pana la 21 Aprile. In acestu restempu nu se voru mai tiené siedintie meritorie, ci numai formale, pentru promulgarea unoru legi, cari se voru sanctioná. Resultatulu votarei asupra proiectului de lege despre noulu imprumutu l'amu notificatu inca in numerulu precedentu. Dlu Széll a capetatu procura nelimitata; elu póte se faca unu imprumutu catu de mare, pre langa conditiuni ori catu de apasatórie, inse e mare intrebarea, déca acum, dupace s'a intunecatu de nou orisontulu politicu europeanu, se va mai aflá vre unu consortiu, care se-si dè banii unguriloru fora sperantia de a-i mai capetá.

Cuvintele deputatului Ragályi, pronunciate in camera cu ocasiunea desbaterei asupra proiectului de lege despre imprumutu, spunu unu adeveru, care astadi nu se mai póte ascunde. Elu dîse, ca tiér'a merge cu pasi rapedi spre bancrotare; unde erogatiunile sunt din anu in anu mai mari cá perceptiunile, adeca unde deficitulu este in permanentia, acolo concursulu este neevitabilu. Dlu Széll va poté in fine se mai capete niscari bani dela domnii din Vien'a, inse de buna séma niminea nu-i va da acei bani in sperantia de a mai capetá dela unguri, ci numai cu scopu, cá se incurce si innece pe unguri in detorii, incatu in fine ungurii de buna voia se se arunce érasi in braciele domniloru din Vien'a,

cá se-i priméscа sub scutulu si protectiunea loru. Totu numitulu deputatu sciù se spuna guvernului, ca nu cugetulu de a convertí detori'a flotanta de $76\frac{1}{2}$ millióne 'lu indémna la inchiarea unui imprumutu nou, ci lips'a cea mare, de care sufere de presinte vistieri'a statului.

— Diariulu „Presse" din Vien'a assecura inca de pre acum, ca impacatiunea dualistica se póte considerá cá fapta implinita. Atatu maioritatea camerei austriace, catu si a celei unguresci va votá legile de impacatiune, ce se voru presentá indata dupa Pasci, apoi atunci faca banc'a nationale opositiune catu i va placé, ca-ci nimenea nu o va mai bagá in séma, ci i se va pune simplu alternativ'a, séu a capitulá si a primí noulu arangiementu alu bancei asia, precum s'a statoritu intre ambele guverne, seu déca nu, se liquidedie, ca-ci se voru gasí alti bancari.

* * *

Generálulu Ignatieff a parasitu Vien'a Marti in 27 Marte si in diu'a urmatória sosindu la Berlinu a si avutu intelnire cu principele Bismark. Deci pléca spre Petrupole, disparundu d'ocamdata de pre scen'a publica europeana si facundu locu unui altu erou, care póte se fia comandantele armatei russesci dela Chisineu. — Visit'a lui Ignatieff la Vien'a nu s'a facutu decatu din curtoasia. Elu n'a cerutu dela dlu Andrássy nice o assecurare pentru eventualitatea unui resbelu, ci s'a marginitu a-i pune in vedere desavantagiele cele mari ce resulta si pentru Austri'a din acésta nesecura stare a lucruriloru. Redactorele diariului „Pressa" din Vien'a a avutu o convorbire cu generalulu russescu, despre carea reportédia urmatóriele: „Generalulu a declaratu, ca n'a gasitu in Londonu dispositiuni sincere pentru mantienerea pacei. Elu dîse: Nu se face acum la Londonu politic'a poporului anglesu. Déca va isbucni resbelulu, atunci cea mai mare respundere va cadé asupra Angliei. Russi'a nu voiesce o politica de concista, ci insiste spre a obtiené garantie, ce ea le crede cá neaperate." Generalulu a mai adausu, ca erá insarcinatu de a precisá situatiunea Russiei in ceea ce privesce alianti'a celoru trei imperatori. Observá apoi, ca Russi'a nu póte se mai sufere sarcinele, cari resulta din mobilisarea armatei sale si ca ultimele evenimente din Turci'a o silescu se grabésca otarirea sa. Generalulu crede, ca si interessele Austriei ceru o grabnica solutiune.

De aici urmédia, ca negotiatiuni diplomatice ulterióre nu mai au locu. Russi'a a sciutu se pregatésca lucrurile asiá, incatu se convinga pe tóta lumea, ca a facutu totu ce a potutu se faca in interessulu pacei, ca in fine nu i-a successu si acum nu mai are alta cale deschisa, decatu a resbelului. Declaratiunile ministriloru anglesi in parlamentu, ca negotiatiunile nu s'au intreruptu inca si ca pana dupa Pasci se spera a se mediulocí o intielegere, nu mai au nice o insemnetate. Ele sunt menite a da numai sperantie desierte de adi pana mane.

— Se mai scrie din Londonu intre altele, ca generalu Ignatieff, vediendu ca Angli'a nu glumesce cu pretensiunea de desarmare, a facutu din partea sa urmatóriele conditiuni: Mai inainte de tóte se se subscria protocolulu, se se inchiaie pacea cu Muntenegru, se incépa Turci'a a desarmá, apoi si Russi'a va incepe a-si retrage trupele dela cenfinie in acea mesura, in care se voru realisá reformele turcesci.

— O 'alta dovada, ca nice chiaru Angli'a nu mai spéra la o pacinica desvoltare a lucruriloru pentru viitoriu, ne ofere si impregiurarea, ca foile anglese cu „Times" in frunte s'au pusu dejá pre terenulu amenintiariloru. Ele spusera lui Ignatieff la plecare, ca se nu cumva se cutedie Russi'a a procede agressivu contra Turciei, ca-ci va provocá contra sa ur'a Europei intrege. Inse o corespondintia din Petrupole respunde, ca Russi'a, in momentulu candu a inceputu a concentrá armat'a la Pruttu, a plecatu pe calea resbelului, in care cale astadi nu se mai póte opri, si caus'a ca nu se póte opri este chiaru guvernulu din Londonu.

— Calile ferate din Russi'a de sudu sunt puse astadi la dispositiunea eschisiva a organeloru militari, deórace sunt inca de a se transportá catra confinie patru corpuri de armata.

— O scire dela Rusciucu din 28 Marte spune, ca ministrulu de resbelu alu Turciei a ordonatu **neamanat'a mobilisare** a armatei territoriale turcesci in vilaietulu Dunarei, care armata face cam 25 de mii. De buna séma Turci'a, care se lupta cu ruin'a financiaria, nu face acésta mobilisare numai de parada, ci se teme se nu-i ajunga ap'a la gura.

— Armat'a turcésca din Bulgari'a este de 140,000 ómeni cu 170 tunuri. Concentrarea cea mai mare a ostiriloru este la Vidinu in faci'a calafatului, unde sunt 75 de mii de ómeni cu 100 tunuri. —

— O scire electrica dela Petrupole spune, ca in urm'a noutatiloru primite dela Londonu, consiliulu imperialu s'a convocatu pe 28 Marte spre a luá o decissiune definitiva asupra cestiuniloru pendenti, cari stau in legatura cu protocolulu.

— **Negotiarile de pace intre Turci'a si Muntenegru s'au intreruptu**, din causa ca Pórt'a a refusatu a primí minimulu cereriloru Muntenegrului. Delegatii astépta ordinulu, cá se parasésca Constantinopolea.

Lugosiu, 23 Marte 1877.

Cetindu in stimatulu Dvóstre diariu Nr. 18 a. c. ca: „professorii calugari minoriti din Lugosiu au intemeiatu associatiune de maghiarisare, éra incependu dela a V-ea classe se dictéza pedepse asupra studentiloru, carii ar cutezá se vorbésca alta limba, afara de cea maghiara, fia in scóla, in afara, in societate", nu potu trece cu vederea, a nu dá deslucire despre aceste:

a) Associatiunea intemeiata e „Societate de lectura maghiara", ce possede ori ce gimnasiu superioru maghiaru din Ungari'a, si nu e intemeiata pentru maghiarisarea Romaniloru; afara de acea, acést'a nu e intemeiata prin professorii calugari minoriti, ci prin unu decretu ministerialu, in sensulu caruia fiacare gimnasiu superioru din Ungaria possede o societate de lectura, a carei scopu este, cá juminea se se perfectioneze pentru viéti'a publica.

b) Ca s'ar dictá pedepse asupra studentiloru, carii ar' cuteza se vorbésca alta limba, afara de cea maghiara, nu e adeveratu. Acést'a mi se pare a fi numai o scornitura a foiloru maghiare, la care se provóca Dlu Redactoru. Nu e adeveratu, ca-ci in, si afara de scóla e limb'a romana domnitória.

Cu dorere trebue inse se marturisimu, ca la unu gimnasiu, a carui classe superióre din 54—55 studinti le frecuentéza cate 25—26 romani, nici **nu se propune limb'a romana**. Acést'a inse nu e de a se imputá junimei studióse romane, deórace inca in anulu trecutu amu incercatu a intemeiá o „Societate de lectura romana" si totuodata a cere unu professoru de limb'a romana pentru classele superióre; dér' neavendu partinitori, amu fostu constrinsi a abstá dela acestu propusu.

x. y.

Discursulu tronului

cititu la deschiderea parlamentului turcescu.

Parlamentulu turcescu, constandu din doue camere, a fostu deschisu la 7/19 Martiu in marea sala a tronului din palatulu Dolma Bakce, in care se asiediase tronulu splendidu de auru massivu, pe care 'lu aduse din Egiptu sultanulu Selim. Discursulu a fostu cititu de Said-pasi'a, primulu secretariu alu sultanului.

Dupa ce esprime fericirea sultanului d'a deschide camerile, cari se 'ntrunescu pentru prim'a óra in imperiu, dice ca crescerea si poterea stateloru, precumu si a popóreloru, nu se potu dobandi decatu prin dreptate, ca guvernulu imperiale, la inceputu a gasitu poterea si influinti'a s'a in lume in respectulu ce a avutu pentru dreptatea si interessele toturoru popóreloru (?); ca respectulu dreptatii si alu legiloru, cari erau conforme cu ideile si trebuintiele timpiloru d'atunci, a avutu de efectu desvoltarea avutiei si a bunei stari a statului si a natiunii; dér' ca cu timpulu dispositiunile din Cheri si cele din legile in fiintia, ne mai fiindu observate, progressele ce se realisau s'au opritu si poterea s'a schimbatu in slabitiune.

Aci aréta ca sultanulu Mahmud, nabusindu revolt'a Ieniceriloru, a inlaturatu caus'a reale a slabiciunii statului si a deschisu calea introducerii civilisatiunii Europei moderne in Turci'a, ca Abdul-Medgid a mersu p'aceeasi cale, promulgandu tansimatulu care garantédia viéti'a, bunurile si onórea supusiloru Turciei; ca aceste prime incercari de reforme si sicuranti'a interióra a statului permiteau a se intrevedea unu viitoriu de progressu, dér' ca resbelulu Crimeei a pusu capetu silintieloru cari tinteau la imbunatatirea situatiunii imperiului si a locuitoriloru sei. Discursulu vorbesce apoi despre situatiunea financiara a imperiului, „ale carei'a dificultati si pericole nu potu fi comparate cu nici un'a din crisele ce au strabatutu imperiulu pana acumu si apoi adauge:

„Progressele dobandite de statele civilisate, sicuranti'a si avuti'a de cari se bucura, sunt ródele participarii tuturoru la crearea legiloru si la administrarea afaceriloru politice. Pentru acést'a amu crediutu necessariu d'a cautá p'acésta cale midiulócele d'a ajunge la progressu, d'a creá si d'a aplicá legile adoptate cu invoirea comuna a poporatiunii. Pentru acestu scopu amu conceputu si promulgatu constitutiunea, pentru a carei'a promulgare n'amu avutu in vedere decatu numai a invitá poporatiunea se partecipe la directiunea afaceriloru publice. Amu fermá vointia de a intrebuintiá sistemulu deliberativu cá unu midiulocu eficace pentru ameliorarea regimului administrativu alu tierii, pentru a o preservá de réu'a administrare si de absolutismu.

Aci discursulu tronului desvolta avantagiele ce presinta constitutiunea pentru toti supusii imperiului, solidaritatea loru fratiésca, denumirea loru, fora deosebire de culte si rase, de Osmanlii si perfect'a loru egalitate inaintea legiloru.

Asceptu, continua discursulu, dela dvóstra unu concursu realu si intieliginte spre a trage unu profitu realu din constitutiune, care e basata pe dreptate si pe mantuirea publica. Amu crediutu de trebuintia a asecurá tuturoru binefacerile libertatii si egalitatii, a desfiintiá regimulu arbitrariului, a stabilí si aplicá legi adoptate in comuna intielegere cu poporatiunea si a intemeia in fine sistemulu nostru administrativu pe unu principiu constitutionalu si liberalu.

Pentru a realisá acésta dorintia sincera, amu instituitu si convocatu adunarea dvóstra, compusa din senatu si camer'a deputatiloru.

A dvóstra este acumu datori'a de a deplini cu fidelitate si cu franchetia datoriele legiuitóre in credintiate patriotismului dvóstra. In acestu scopu, nu va trebuí se ve lasati a fi influintiati de nici o consideratiune de persóne si a nu avé in vedere, in esecutarea cu credintia a lucrariloru dvóstra, decatu fericirea si bun'a stare a statului si a tierii.

Discursulu vorbesce apoi despre imbunatatirile si reformele ce au a se aduce servitieloru publice si esecutarea treptata a acestoru mesuri si ca consiliulu de statu se ocupa cu elaborarea proiecteloru de lege, cari voru fi supuse adunarii.

In sessiunea de facia camer'a se va ocupá cu regulamentulu ei interioru, cu legea electorale, cu legea privitória la administrarea vilaieturiloru si comuneloru, cu legea municipale, codulu de procedura civile, legile relative la organisarea tribunaleloru, la numirea, inaintarea si departarea judecatoriloru si a tuturoru functionariloru publici; cu legile asupr'a pressei, asupr'a curtii de compturi si asupr'a budgeteloru; cu organisarea corpului de gendarmeria.

Discursulu spune apoi ca finantiele Turciei suntu intr'o stare fórte dificile si recomanda adunarii a se silí se-i imbunetatiésca creditulu. Un'a din cele mai mari trebuintie ale imperiului si supusiloru sei este desvoltarea agriculturei, a industriei, a avutiei publice, si acestu resultatu nu se va poté obtiené decatu prin desvoltarea instructiunii publice, se voru depune proiecte pentru infiintiare de scóle si pentru fisarea invetiaturiloru.

Pentru numirea si alegerea functionariloru si aplicarea noueloru legi se pune cea mai mare importantia. Pentru acestu scopu M. S. sultanulu a infiintiatu o scóla administrativa, unde voru fi admisi elevi, fora deosebire de religiune, si cari voru fi chiamati la cele mai inalte functiuni.

De aprópe duoi ani, continue discursulu, a trebuitu se facemu facia complicatiuniloru interióre. In cursulu acestei perióde, mai cu séma in timpulu ostilitatiloru cu Serbi'a si Muntenegru, credinciosii nostrii supusi au datu probe de patriotismu si trupele nóstre au seversitu cu pretiulu unoru mari suferintie acte de curagiu si de bravura.

In tóte aceste cestiuni n'au avutu invedere de catu apararea drepturiloru nóstre. Silintiele ce ne amu pusu pentru acestu scopu au avutu de resultatu restabilirea pacii cu Serbi'a. Catu despre ótarirea ce vomu luá in urm'a negotiariloru cu Muntenegrulu, ea va fi deferita deliberariloru dvóstre chiaru la antaia siedintia. Ve recomandu o decisiune grabnica.

Relatiunile nóstre cu poterile amice au totu characterulu acelei amicie si acelei deferintie, cari constitue pentru statulu nostru o regula din cele mai pretióse.

Acumu cateva luni guvernulu Angliei a propusu asupr'a cestiuniloru presinte, intrunirea unei conferintie in capital'a nóstra. Basele propuse fiindu sustienute si de celelalte poteri mari, inalta nóstra Pórta a consimtitu la intrunirea acestei conferintie.

Déca nu s'a potutu obtiene in acésta conferintia o intielegere definitiva, noi amu datu probe despre dorinti'a nóstra sincera de a indeplini cu graba dorintiele si consiliele poteriloru amice.

Catu despre materiele neintielegerii in conferintia, caus'a loru este mai multu in form'a si modulu de esecutare, decatu in fondu. Din intaiele dile a Tanzimatului pana astadi, prin progressele seversite in situatiunea tierii in generalu si in diferitele departemente administrative, amu urmaritu in principiu perfectionarea acestu i progressu. Astadi inca, tóte silintiele nóstre tindu catra acestu scopu. Dér' in acésta imprejurare, amu crediutu de datori'a mea se preservu tiér'a de ori-ce atingere a onórei si independintiei sale. Timpulu va probá sinceritatea intentiuniloru nóstre.

Vointi'a nóstra fiindu de a preservá in ori-ce imprejurari protegerea drepturiloru si independintiei nóstre, adoptamu si pentru venitoriu aceeasi linia de conduita.

I-mi place a sperá ca tóte probele de moderatiune si de sinceritate date de statulu nostru, inainte si dupa conferintia, voru fi servitu a stringe si mai multu legaturele de amicitia si de simpathia cari unescu imperiulu meu cu concertulu poteriloru europene.

Incoranédie a totu putintele cu succesu silintiele nóstre. („R.")

Meditatiuni

asupra sarcineloru — salarieloru — a unei legi de pensiune — si a conferintieloru invetiatoresci.

(Urmare.)

III. C. Pensionarea invetiatoriloru.

Éta si alu treile vaiu!.. care vine cu de graba pentru-cá se formedie trinitatea oftata mai susu. Ei bine! — va dice cineva — vóue invetiatoriloru nu ve mai scie nimenea dorerea si placerea! d'apoi asiá prosti sunteti voi, de numiti „pensionarea": „vaiu!" ? pe candu tocmai trebue se o asceptati si primiti cu bratiele deschise!

Ba da! asiá ar' fi, candu n'ar' fi asiá! asiá am face, candu nu ni s'ar' face asiá!! o amu primí cu bratiele deschise, candu ar' fi imbracata in alte vestminte mai potrivite cu impregiurarile nóstre deoparte; éra de alta parte o amu primí cu cea mai mare bucuria, déca ar' veni cu faci'a inainte nu cu dosulu — cu spatele catra noi — intórsa; asia inse pe langa cea mai mare placere si buna vointia nu o potemu primí; dér' nu pentru ca nu vremu, ci pentru ca nu potemu. A platí unu invetiatoriu, percentele pensionarei acumu deodata cate 10, 20, 30, 40, 50 fl. v. a. din salaria de cate 50, 70, 100, 150 fl. v. a. pentru, dupa si a aconto salarieloru puse in paragrafii susu citati, nu ar' insemná mai pucinu decatu a trage cineva pe o veduva seraca, care n'are nici cu ce se sustienea din o di in alt'a, la unu biru grosnicu, o dare infricosiata pentru o una mosia, care are se o castige in cealalta lume. Tocmai asia suntemu si noi invetiatorii de astadi cu pensionarea.

Dupa §. 145 art. 38 din 1868 trebue se platimu cate dóue (2%) in fiacare anu; de sene intielegunduse, ca si pentru trecutu din 1870; éta dér' ca si acestu paragrafu s'a aplicatu si pusu in praxa, ca-ci dela unii invetiatori se cere tare si vertosu acestu procentu; dér' §. 142 cu crescerea salarialoru totu mortu remane, de acel'a nu se interessédia nimenea. Ba inca art. XXXII. (32) de lege din 1875 in 48 de paragrafi ne aduce in asta privintia o lege speciala, care, dupa cumu dice romanulu: „cu gavanulu lingurei -ti dà, apoi cu cód'a 'ti scóte ochii", e fórte grea de esecutatu pentru noi in impregiurarile de facia, candu veli favorurile si conditiunile pensionarei, ti se scóla perulu pe capu. Nu me érta tempulu si impregiurarile a spune intielesulu deplinu, ba nici chiaru pe scurtu; ci me marginescu numai pe langa §. 11 alu legei pentru pensionarea invetiatoriloru, care dice:

„Pensionarea silita cu privire la invetiatorii dela scólele comunali o póte ordiná ministrulu de instructiune la propunerea motivata a inspectoriului scolasticu comitatensu; éra cu privire la invetiatorii dela scólele confessionali, séu alte scóle publice o póte ordiná ministrulu la propunerea unei comissiuni mixte, carea ori la initiativ'a supremei autoritati a scólei respective, ori la a inspectoriului scolasticu de statu, s'au esmisu din partea acelei auctoritati supreme si a ministrului sub presidiulu inspectoriului scolasticu, si cu invoirea supremei auctoritati scolastice respective." Acestu paragrafu — dupa cumu 'lu intielegu eu — nu silesce pe invetiatorii confessionali la pensionare, ci numai in urm'a propunerei unei comissiuni mixte, constatatórie atatu din auctoritati de ale scóleloru comunale catu si confessionale si cu invoirea supremei auctoritati a scóleloru confessionale respective, dér' fora invoirea costei din urma nu se potu silí. Acumu cumca alesu-s'a acea comissiune mixta si deliberat'a ceva asupr'a acestei pensionari pentru invetiatorii confessionali ori ba, nu sciu! nu-mi e cunoscutu, n'amu intielesu nimicu; atat'a inse sciu si vediu, ca dela unii invetiatori li se ceru procentele totu mereu. Deci supremele nóstre auctoritati scolastice-confessionale, ar' trebui se decida odata asupr'a acestui lucru, se se scia la o parte ori intr'o privintia ori in alta, cá se nu mai necajésca pe bietii invetiatori, ca le ajungu si le prea intrecu loru altele multe dieci si sute de necasuri.

Lucrulu principalu si celu mai salutariu ar' fi cá auctoritatile scolastice confessionali supreme, se nu mai intardie nici o di, ci se dispuna cu cea mai mare energia, inainte de tóte meliorarea salarieloru, apoi facerea unei proiectu de lege pentru pensionarea invetiatoriloru confessionali; unu atare proiectu inse, se fia incredintiatu barbatiloru de specialitate spre compunere, dupa impregiurarile nóstre éra nu dupa chipulu si asemenarea altoru proiecte, cari nu se potrivescu cu noi cá foculu cu ap'a. In asta privintia ar' trebuí, cá noi invetiatorii de tóte partile se ne damu parerile in publicu, aretandu baremu liniamentele principale, cari ne atingu mai tare; pentru-ca unu' atare proiectu taie adencu in sustienerea si viéti'a invetiatoriloru confessionali in genere. (Va urmá.)

Noutati diverse.

— (Számosköy-Atkinson.) Cetitorii nostri cunoscu dejá acestu nume ale „baronului" siarlatanu, numitu si Géza Vécsey, care pentru insielatiuni si pungasie fú arestatu de polití'a romana in Bucuresci, éra in urm'a intrevenirei dlui Andrássy prin consululu seu generalu din capitalea Romaniei fù escortatu la Brasiovu si predatu in manile politiei de aici, care inse avendu a-lu escortá mai departe, l'a facutu scapatu tocmai in momentulu, candu erá se-lu predè in grigea politiei din capitalea maghiara. Diariele din Romani'a aflandu de scaparea acestui „baronu" pungasiu, din care causa fù destituitu si prefectulu politiei din Brasiovu, se grabira a ne dá unele detaiuri cu privire la petrecerea lui in Bucuresci, cari detaiuri si pentru cetitoriulu romanu de dincóce de Carpati nu potu fi neintressante. In „Uniunea democratica", care in doue foisióre ale sale s'a ocupatu de acestu aventurieru, aflamu intre multe altele si urmatóriele date: „Pretinsulu „baron maghiaru" Számosköy-Atkinson, care de o suma de ani ratecesce pe pamentu, insielandu pe tóta lumea, fora teama de a ajunge in manile judecatoriloru sei naturali, fú in fine arestatu de polití'a romana. Acésta politia, cu pucinele mediulóce de care dispune, a inhatiatu pe acestu „periculosu individu", l'a pastratu bine vr'o doue luni de dile, l'a escortatu pana la granitia, l'a predatu in manile politiei maghiare si acést'a la scapatu din mani. Potemu déra se ne falimu cu polití'a nóstra facia cu domnii unguri, si le-amu poté chiaru spune, ca mai bine ar face, déca si-ar intrebuintiá organele politienesci pentru arestarea pungasiloru maghiari, decatu pentru urmarirea agitatoriloru daco-romani, cari numai in fantasi'a loru esista. — Számosköy fù arestatu in marele hotelu de pre bulevardulu Bucuresciloru. Meritulu principalu, ca acestu siarlatanu fù inhatiatu, este alu prefectului de politia I. P. Dimitrescu, care avendu portretulu lui, l'a cunoscutu indata ce l'a vediutu la dejunu in sal'a mentiouatului hotelu si fora amanare a datu ordinu agentiloru, cá se-lu arestedie. Pungasiulu inca cunoscea pe prefectu si mirosindu ce avea se se intemple, a voitu se fuga prin gradina, inse acolo 'lu asteptá braciulu comissariului de politia. Dusu la politia, baronulu incepù a strigá, ca ce va se dica acésta indrasnéla, de a arestá ómeni onesti; dupa acea a spusu prefectului, ca dinsulu e celu mai intimu amicu alu dlui primu ministru maghiaru Tisza, ca care se telegrafedie doue cuvinte dlui Tisza si indata va trebuí se-i dè libertatea. — Dlu prefectu i dedù inse se intieléga, ca ordinele dlui Tisza nu prea au trecere in tiéra. Cu tóte aceste i se dede voia se telegrafedie dlui Tisza, dela care inse vení respunsulu, cá nu cumva se se scape acestu periculosu individu, care a mai scapatu odata dintr'o puscaria din Ungari'a, unde fusese aruncatu pentru diferite crime ce comisese. Totu-odata se cerù si estradarea lui. Inse pana candu se se faca formalitatile de estradare, pungasiulu avù tempu se corespondedie cu Parisulu si chiaru cu Nou-Jork, de unde i-au venitu vr'o optu mii de franci. — Számosköy se aflá in manile politiei romane tocmai in tempulu candu pretendentulu la tronulu Ispaniei, Don Carlos, petrecea in capital'a Romaniei, si devenindu bolnavu, prefectulu lu tramise la spitalulu Brancoveanu, de unde apoi la inspiratiunea prefectului, care avea causa se blamedie pe Don Carlos, scrise ducelui de Madridu adeca lui Don Carlos o scrisóre, in care i spuse ca este unu vechiu cameradu de arme alu lui, cá s'a luptatu pentru caus'a carlistiloru etc. Astfeliu scóse pe Don Carlos din minte, incatu acest'a crediù a face unu actu de maranimitate a cercetá pe bolnavulu cameradu de arme; i facù deci visita si dupa aceea la prandiu istoriei si principelui Carolu patiani'a cu Számosköy, inse principele Carolu surprinsu de acestu actu de imprudentia reflectá indata, ca acel'a este unu criminalistu. Dupace se esplicá lucrulu, Don Carlos se scusá catu potu mai bine, inse blamatu totu a remasu." — Acestu individu se afla astadi in Paris, si precum scrie corespondintele lui „Kelet" din Clusiu, ar fi cadiutu in man'a politiei de acolo, care va avé se-i céra socotéla pentru faptele ce le a comissu, candu erá in servitiulu comunistiloru.

— (Detoriele statului unguresců se urca preste unu milliardu.) Acestu detorie se specifica in modulu urmatoriu: Cea mai vechia detoria este desdaunarea pamentului cu 179.412,460 fl.; din detori'a de statu comuna, dupa care in sensulu pactului dualisticu se platescu $31\frac{1}{2}$ millióne interesse pe anu, face 630 millióne. Imprumutulu caliloru ferate din anulu 1867: 82.125,600 fl. Losurile unguresci dela 1870: 30 de millióne; harthiele de pemnu de Gömör 6.624,300 fl. Imprumutulu dela 1871: 30 millióne; celu dela 1872: 54 millióne; celu dela 1873: 153 millióne; rent'a de auru 80 millióne. Laolalta 1,248,162,360 fl. De 10 ani incóce s'au facutu o detoria de vr'o 439 millióne, unde noulu imprumutu, ce are se se faca in urm'a votului dela 25 Marte a. c., nice nu este socotitu.

— († Necrologu.) Victori'a Oprisiu, plapanda floricica, atinsa de brum'a vescediroria a mortii, 'si dede blandulu sufletu in manile creatorelui la 7 Martiu in etate abia de 1 anu. O jelescu neconsolaverii sei parinti Alesandru Oprisiu, notariulu cercuale de Creac'a si Ana Oprisiu nasc. Popu, prrecumu si nenumeratii consangeni. „Sit ei terra levis."

— („Hon" si honvedii.) Diuariulu „Hon" scrie, ca in adeveru existe planulu, de a face probe de mobilisarea honvediloru, care inse va consiste numai in tramiterea ordiniloru, la cari se dè repórte, pentru-ca se se védia, déca in organismulu loru se afla precisiune. Dealtmintrenea cu cata punctualitate se presenta honvedii la loculu, unde suntu chiamati se vede si din tómn'a trecuta, candu se conchiamara la deprinderi in arme 82,000 honvedi, si lipsira numai 1 procentu si $\frac{1}{2}$ din ei.

— Camerele comerciali si industriali inca s'au arrondatu prin ministrulu de comerciu asia, ca de cea din Brasiovu se se tiena si comitatulu Ciucului, Odorheiului, Treiscaune, Fagarasiu, Sibiiu si alu Cuculiului celui mare; de cea din Clusiu inse comitatele: Alb'a, Turda, Ariesiu, Clusiu, Solnocu, Doboca, Bistritia, Neseudu, Muresiu-Torda, Cuculiulu micu si orasiele Muresiu-Osiorheiu si Clusiu.

— (Ploiesci-Predealu.) Dupa diarie de Bucuresci in septemanele aceste se voru incepe lucrurile la lini'a ferrata Ploiesci-Predealu si pana in Augustu viitoriu se voru si finí. Acésta astépta cu sete mai vertosu lumea comerciale, cá se scape de atatea dificultati ale deseloru transpórte. —

— (Asemnare.) Ministeriulu r. ung. de cultu si instructiune publica a asemnatu reuniunei sasesci pentru cunoscientiele tierei Transilvaniei 500 fr., pentru illustrarea anticitatiloru besericesci si monumenteloru descoperite.

— (Iubileu.) Pontificele romanu Piu IX, implinindu in 3 Iuniu viitoriu 50 ani, de candu s'a suitu pe scaunulu de episcopu, va serbá acestu jubileu cu unu concursu fórte numerosu de pelegrini din tóta lumea catholica. Pana acumu s'au insinuatu aprópe la 60 mii din provinciele mai vertosu cele romanice si germanice, din Austri'a vr'o 500, din Ungari'a 200 insi, din Itali'a apoi cu dieci de mii.

— (Transnotare prin Dunare.) Locoten. superioru de honvedi Teodoru de Subovics, in faci'a a sute de officiri si alti spectatori se suì pe calulu provediutu cu unu aparatu de innotatu (dóue pungi de cauciucu negru, de $2^1/_2$ pitióre lungi si de $1^1/_2$ largi implute cu aeru si aplicate la siea) si in 18 dupa prandiu trecù Dunarea la Budapesta, fara periclitare intre strigate de bravo. Aparatulu cu pungele de aeru, care s'a aflatu atatu de usiuratoriu la innotatulu calului, póte inca fi aplicatu la armat'a de cavaleria pentru trecerea de corpu intregu in casu de lipsa.

— (Exilari.) Duoi aparatori in processulu socialistiloru in Moscovi'a, dupa sciri din Petrupolea Russiei, fura surghiuniti prin ucasulu tiarului din causa, ca in pledare aretara pareri pré liberali. Multi partisani de secte anticrestine se deportara la Siberi'a. Clubulu comerciantiloru din Petropole fù dissolvatu pentru procedere neloiale facia cu regimulu, atatu de respectata e libertatea vorbirii si a parerilorn liberali in Russi'a.

— (Telephon.) In statele unite ale Americei, in Salem, inventà (déca e de crediutu) professorulu Graham Bell telephonulu, care are miraculós'a insusire a transpune tonuri, vorbe, cuventari intregi, ma si arie cantate pe firulu telegraficu intre locuri departate, cumu se facù proba intre Salem si Boston (18 mile departare), unde se aplaudà cantecele pe organe imprumutatu si multiumirile de aplause. La telephon in loculu bateriei galvanice dela telegrafu se se afle magnete de mare potere, care dau tonulu. Castenulu, cu claviatur'a cá a fortepianului, primesce tonulu si-lu face resunatoriu prin comunicatiunea cu firulu telegraficu. — Una inventiune atatu de miraculósa s'ar' lati fora amanare pe totu rotogolulu pamentului, déca ar' avé succesulu ce cercula prin diaria.

(Bibliografia.) A esitu de suptu Pressa in Bucuresci:

Suveranitatea Romaniei facia cu dreptulu gintiloru de C. C. Stefanescu, membru la curtea de apellu in Bucuresci.

Catechismulu dreptului administrativu romanu cu 55 bani, si manualu de higiena privata cu 50 bani, in tipografi'a curtii.

Essai d'histoire politique. L'ETAT ROMAIN et la paix de l'Orient, Neutralisation dela Roumanie par Frederic Damé, br. 8° de 80 pag.

Filosofi'a facia cu progressulu sciintieloru positive, discursu la aniversaria univers. din Jassi de Const. Leonardescu. Tipogr. Balassanu.

Istori'a archeologiei, cursu publicu tienutu la facultatea de litere in Bucuresci de A. I. Odobescu. Anticitatea si renascerea. Volumu de 768 pag. Pretiu 12 lei 50 bani.

Studia asupra poesiei didactice la elevi de E. D. Balcanu cu 2 lei.

Carbunarii, drama originale de C. Aricescu.

Sora Agapia, romanu originalu 1 leu.

Mai nou.

Vien'a in 29 Marte. Corespondintiei politice i se anuncia din Londonu sub dat'a de astadi urmatóriele: Se assecura din sorginte demnu de credintia, ca consiliulu de ministri ce s'a tienutu in 28 Marte a primitu propunerile Russiei in essenti'a loru. Dificultatea desarmarei este de a se considerà de delaturata in principiu. Consultarile referitórie la redactarea noului testu alu protocolului se continua.

— Berlinu 20 Marte. Ignatieff a conferatu eri cu Bismark mai multu de o óra si la $10^3/_4$ óre sér'a a plecatu catra Petrupole.

Athen'a 29 Marte. Camer'a a votatu ministeriului o lege despre o armata estraordinaria de reserva in numeru de 20 mii.

Constantinopole 28 Marte. Camer'a a discutatu in siedintia secreta adress'a de respunsu la discursulu de tronu si a dechiaratu unanimu, a respinge ori-ce amestecu esternu in affacerile interne de Turciei.

Post'a redactiunei.

Cá respunsu la intrebarile ce ni s'au adressatu din partea mai multoru barbati ai natiunei nóstre, ingrigiati de starea sanetatii dlui George Baritiu, notificamu atatu spre liniscirea loru, catu si in genere spre liniscirea intregului publicu romanu, ca dupa assecurarile ce ni le dau medicii potemu avé cuventu de a sperá, ca dlu Baritiu, care a scapatu si de asta-data din vapai'a inflamatiunei, este scapatu si de periculululu vehementului morbu si nu preste multu, desi inca fórte debilitatu prin grelele suferintie, va poté se se redice din asternutu spre bucuri'a familiei si a natiunei sale.

Spre placuta orientare

a onor. preoti romani gr.-or.!

La intrebarile, ce mi sau facutu din mai multe parti, amu onóre a aduce la placut'a cunoscintia a domniloru preoti romani gr.-or., cumca in totu momentulu sumu gat'a a primí comande de **reverende**, pre cari le voiu indeplini cu cea mai mare promptitudine, cu gustu si dupa cea mai noua croitura, pre langa **pretiurile cele mai moderate.** Stoffe de reverenda de cea mai fina si mai trainica calitate amu totu-deuna in depositulu meu. Prea stimatii domni preoti, cunoscuti si necunoscuti, potu fi assecurati, ca dela mine voru capetá numai lucru solidu si trainicu.

Cu profunda stima

G. KUNKEL.

4—6 **Strat'a caldarariloru, Brasiovu.**

Se afla la

administratiunea bunului Melanienhof

in Banatu post'a Sz. Hubert:

Mazarichia de cai anglezésca . . 50 Kilo 6 fl.
Sementia de lucerna francesa curatita de metas'a ei . . . . . 1 Kilo 1 fl.
Sementia de gandaci de metasa, rasa japanesa, cultivata in siru de 11 ani in Banatu, examinata cu microscopu, aflata deplinu sanetósa . 1 Gramu 20 cr.

Unu Economu

pentru o mosia in comitatulu Carasiului (Krassó) gasesce engagementu. Se cere cá se cunósca limb'a romanésca si cea germana. — Offerte francate se potu face sub adress'a:

An die Melanienhof-Gutsverwaltung.

1—2 **Post Szt.-Hubert Banatu.**

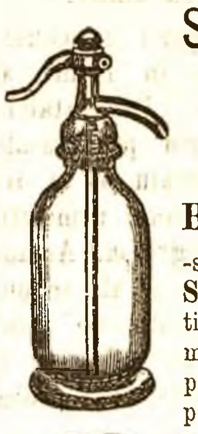

Syphon-institutu de montura

de

D. DAVID,

Budapest'a VIII, strat'a conti 33,

-si recomanda cu totulu nou construitele **Syphon-butelie** si **suprapusure,** cu pretiurile cele mai moderate **in dóue mustre,** montate din celu mai curatu cusitoriu. Reparature de articli de cositoriu si metallu se primescu.

Tóte constructiunile de **apparate pentru ap'a soda** se efectuaza. Pretiurile curente gratis si franco. Comande din provincie se efectuaza cu promtetia. 4—6

Pretiurile piacei

in 30 Martiu 1877.

Mesura	Speciea fructeloru		Pretiulu fl.	Pretiulu cr.
Hectolitre	Granu	fruntea	10	—
		midiulociu	9	60
		de diosu	9	—
	Mestecatu		7	90
	Secara	fromósa	6	20
		de midiulocu	5	90
	Ordiulu	frumosu	4	80
		de midiulocu	4	40
	Ovesulu	frumosu	2	80
		de midiulocu	2	60
	Porumbulu		4	40
	Meiu		4	40
	Hrisca		—	—
	Mazerea		—	—
	Lintea		9	—
	Faseolea		4	—
	Sementia de inu		6	—
	Cartofi		2	50
1 Chilo	Carne de vita		—	36
	„ de rimatoriu		—	44
	„ de berbece		—	—
100 Chilo	Seu de vita prospetu		36	—
	„ „ „ topitu		—	—

Cursurile

la bursa in 29 Martiu 1877 stá asia:

Galbini imperatesci — —	5	fl. 74	cr	v. a.
Napoleoni — — —	9	„ 83	„	„
Augsburg — — —	109	„ 70	„	„
Londonu — — —	123	„ —	„	„
Imprumutulu nationalu —	68	„ —	„	„
Obligatiile metalice vechi de 5%	63	„ 65	„	„
Obligatiunile rurale ungare	74	„ —	„	„
„ „ temesiane	72	„ 25	„	„
„ „ transilvane	71	„ —	„	„
„ „ croato-slav.	—	„ —	„	„
Actiunile bancei — —	816	„ —	„	„
„ creditului — —	151	„ 20	„	„

Redactoru respundietoriu si Editoru

IACOBU MURESIANU.

Editiunea: Cu tipariulu lui

IOANE GÖTT si fiiu HENRICU.